

MONUMENTUM TRIUMPHALE
EQUESTRI HUNGAR. MILITIAE TURMAE

POST

EDITA EGREGII MARTIS SPECIMINA

ERECTUM

AB AMORE PATRIAE,

CARMINE ILLUSTRATUM

Ab IOAN. RADLINGER Alumn. Semin. Gen. Pestiens.

1789

Aeterna laudum condita Patriae
Amore Moles surgit in aethera,
Intraque nubes sacra Equestri
Pannonidum Monumenta Turmae 1)
Late coruscat. Stemmata gloriae
Fortemque Aurum cernite sanguinem,
Laeti Minores! et triumphos
Tergeminis iterate pugnīs.
Insculpta Virtus pectore Posterum
Heroas aeterno aere potentius,
Saxone, Memphitaeue 2) clarat
Turre, Semiramioe Muro.
Hanc non Olympi, non trepidae latus
Stupefcit Ossae, nec triugi Tatrae,
Sed mox Themistocles nouelli,
Attoniti prope lacrimabunt

Ad

-
- 1) Videnda est effigies expressa et ad Hadi Törtene-
tek addita Columnae, vbi inscriptus Basi Titulus,
cui, et a quo erecta sit?
 - 2) prodigiosae Aegypti Pyramides, vt plurimum fastum
et opum ostentationem pro fundamento habebant.

Ad *Poecile* oris 3), fulmina *Praelii*
 Quando, et *Threiffae* 4) cornua *Cynthiae*
 Decussa cernent, *Pannonumque*
 Parta *Patrum* ac *Proauum* *Tropaea*. —
 O, qui merentem surgere desuper
 Caeli pavementum facis, inclyte
Amor, 5) *Columnam*, fac, precor, me
 Non humili tetigisse plectro
Beneominator Militiae Duces,
 Quos pulchra monstrat *Pannonis* indice,
Clio perennat, adprobatque
Mars, patulo et probat Orbe *Fama*. 6)

* * * * *

Videtis? vt ferro latus, vt sacrum
 Caput smaragdus sub *Diademate*
 Effulgurat! circum remisto
 Vt rutilant *Charites* *Seuero*!
 Hoc diua vultu *Pannonis* adsidet;
 (Armata quali *Pallas* in *Aegide*
 Resedit olim, quum *Tonantis*
 Exfiliit fata fronte *Diua*.)
 Par praeliantem gignere *Martio*
 Campoque *Pubem*, et par modulo artium
 Formare; par dandis, colendisue
 Ingeniis, animisque, *Mater*.

Testis

3) *Porticus* apud *Athenienses*, in qua praeclara belli facinora, Ducumque imagines in proemium *Vir-rutis*, et exemplum posteritatis, collocabantur. *Vid. Cor. Nep. in Miltiad. c. 6.*

4) *Threicii*, *Thracas*, *Bessi*, *Getae*, *Odrysi*, *Conciani*, *Aemonii* pro *Turcis* in decursu ponuntur.

5) *Patriae* scilicet.

6) confr. explicatio *Columnae* p. 381. H. T.

Testis *Camoenae* sit rotulus 7) meae,
 Qui se Parentis sceptrigeræ sinu
 Evoluit. Hic *Heroas* hunna
 Ecce refert, *Equitesque* Dextra!
 Quis ille Ductor primus in ordine? —
 Hunc laeta vidit caede *Meadia* 8)
 Hunc *Bella Réka* 9) quum cruentis
 Eriperet fera signa *Bessis*.
 Cessere magno VETSEY-o Duce,
 Ut Solis aestu Carpathicae niues;
 Ruère fracti, ceu bipenni, aut
 Turbine atro ruit ieta Silua.
 Ah! quot repertos *Martis* adoreis
 Augustae Honores proximus occupas
 Inuicte FÁBRI! non cano, quod
Bottusi didicere nuper, 10)
 Tuo quid ausu, quid celeri manu
 Possint cateruae. Te Duce *Jasszia*, 11)
 Quum tardat *Ipsyllandi* cursum,
 Prompta Aquilis patefecit arces.
 Te bellicosus fulminibus trucem
 Stupebat in certamine *Chotynum*: 12)
Gladova flexit, dum minaci
 Diluuiem meditaris igni. 13)

N 2

Nec

7) *Membrana*, cui inscripta Ducum Hung. nomina, talis rotulus e pluribus membranis coagmentatus in Archiu. Camerae Hung. habetur, vbi ea notata habentur, quae superioribus annis circa amissionem *Belgradi* acta sunt. Vid. *Colossus* excusus H. T.

8) Acta Ill. Baronis vide sis H. T. p. 130—139.

9) *Silva* non procul *Mehádia* in Banatu, conf. Chartam Geogr. ad H. T.

10) *Bottusán* Moldaviae p. 21 H. T.

11) huius occupatio legitur ibid. p. 22.

12) 22—26.

13) H. T. p. 518.

Nec Tu FILO-nem, Patria, *Thracibus*,
 Nec aeuiternis laudibus eximis
 Formidolosum *Otona*: post hos
 Nobilis, *Aemoniaeque* fronti
 Incidere ensē et mergere sanguine
 Pernix MESZÁROS *Principis* eminent
 Praeconio 14). Nec Tu fileris
 Alme NEMES 15), neq; Tu KÉPÍRÓ 16)
 Quocum manipli fulgureis equum
 Spumant capistris, inde BOROS-ius
 Hinc grandis ictum KOSZTOLÁNYI
 Euibrat; 17) infremuere longum
 Strati pudendo *Bistones* impetu.
 Quantus viris hic, quantus equis
 Sudor! verecundas *Serethus* 18)
 Attonitas retinebat vndas,
 Risitque, tergo quod timor addidit
 Alas, quod *Hunnus* verberat vngula,
 Qui decolorauere caudas, 19)
Odrystos, sine clade victor.
 VILHORSZKY tandem et sub rotuli sinu
 Ducum Coronis, quem *Velites* amant
 Princepsque, KIENMAYERUS ardens,
Pannonidis meruere fasces.

Heu

14) p. 216. item 271.

15) p. 24—26.

16) p. 22—24—26. 161. ad Foksan et Martinestje.
 Vid. Map. minor. H. T. *Valachiae et Mold.*

17) Vid. ibid. l. c.

18) Vid. Map. G. nunc citat.

19) *equinas*, *Vexilla Turcica*, de his eleganter
Decsy Osmanogr. 2-dik Részében, s. 153.

Heu magna Patrum facta reducere,
 Coruiniānas, Kinisias quoque
 Dignum Genus! NÁDASDI-darum
 PÁLFY-adumque referre Laudes. 20)

Ezen Verseknek Szerzője *T. Radlinger*
 Ur Fő Vezér *Laudon* és *Coburg*, Hadi Tár-
 mester *Hohenlohe*, és *F. M. L. Wartens-*
leben Urakról is írt igen kellemetes Deák
 Verseket: de azoknak közlését más alkalma-
 tosfágokra tartjuk.

Az előre botsátott szép Deák Verseket,
 kívántuk ezen gyönyörű Magyar Versekkal
 bé fejezni, mellyeknek Szerzője ama' szé-
 lessen ki terjedett tudományú nagy Hazafi
 Fő Tisztelendő *Bélakuti Apátúr Molnár*
János Ur.

— — — — — Tartson

Benneteket Fejedelmünknek több több örömére,
 A' Seregek, Magyarok, 's a' Nemzetek Istene! —
 szálljon

Áldás, álhathatos, víg, Mennyei, földi szerentse
 Rátok; kedves Hazánk, 's Fejedelmünk *Ofzlopi!* —
 győztön

Győzzetek; írjátok, takarítsátok ki az ádáz
 Szomszédot; fússon, mint a' por előttetek, *Hémus*
Bértzes, havas tetején, és a' nagy tengereken túl.

Ó méltó Magyarok, kiknek szaporítsa, segíttse
 Országunk, feregét, számmal, tartással, erővel,

Ó

20) *Magna referbis facta Patrum, laudesque. Virg.*
 H. T.

Ó méltók, kiknek neveket mind egybe szedesse,
 És aranyos betűvel fénylő táblákra vereffe
 Édes Atyánk, JÓSEF. Minket ki az *Ozmani* lántztól,
 A' *Mahomet* dühödött, és már régolta tapasztalett
 Ostoritól meg ment: 's ezután is menteni készül.

Éllyen mind JOSEF, mind tellyes Táborá véle!
 Trombita szólly! dob örülly! ágyúk durrogjatok
 erre!

Áldás, hálaadás az eget kerekítse repülve!

Béts.

Ő Felsége egészségbéli környül állásai
 hozzák magokkal, hogy most szüntelen kö-
 rülötte vagynak Báró *Störk*, *Quarin* (Báróvá
 tétetett közelebb, és 10,000 forinttal meg
 ajándékozott), 's *Brambilla* Orvos Urak,
 és ollykor *Barth* Úr is, a' ki különöffen szem
 gyógyító Orvosa (Oculista) Ő Felségének.
 Ezen meg nevezett Uraktól eggy átallyában,
 kivánta egynehány napokkal ez előtt Ő Fel-
 sége, hogy adják állapotja felől való ítélet
 tételeket, és azt tegyék fel írásba is. — Meg
 rselekedték: és az Írás el külderett *Floren-
 tziába*, *Leopold* fő Hertzeghez: mellynek
 vételével alig ha meg nem fog indulni *Béts*
 felé a' fő Hertzeg. Az úti készülétekre nem
 fog fok idő kivántatni: mert azok még az
 el múlt esztendőben meg tétettek, akkor t.
 midőn hírt vett volna a' fő Hertzeg, egy-
 kori igen nagy el nehezedéséről Ő Felségé-
 nek.

Mivel

Mivel nem engedik az Ő Felsége erőtelenségei, hogy a' mostani zürzavaros időkben maga tartsa a' Kormányt: bírta azt H. *Kaunitz*, H. *Stahrenberg*, G. *Lacy*, 's G. *Rosenberg* Ministereire. Ezen 4 főből álló Gyűlésnek Titoknokja, Udvari Tanácsos *Spielman* Úr, kinek esztendei fizetése 10,000 forint; a' Registrátoré pedig 7000.

Egy érdemes Tiszt Úr, a' ki most érkezett fel ide *Horvát* Országból, azt beszéli, hogy valahol keresztül jött *Bétsig*, *Horvát*, és *Magyar* Ország részein, mindenütt szembe rünyöképpen lehetett tapasztalni az Ő Felsége kegyelmességének értéséből származott örvendezést. Sok helyeken meg is lötték a' hathatós meg vigasztaltatás' örömet.

A' napokban ebédjére hivott egy Magyar Lovas Tiszt Urat H. *Kaunitz*. Midőn meg jelent volna a' Tiszt Úr, hozzá ment a' Hertzeg, és meg nézegetvén tetétől fogva talpig, majd egész egy fertályig beszélggett, nagy elevenséggel és hathatósággal, a' Magyar vitézi öltözetnek, más öltözetek felett való hasznos és dízses vóltáról. — Meg mutogatta a' meg győződésig, hogy annak nintsen leg kisebb része is ki vető, a' minek nagy szembe rünyő haszna ne volna, vagy a' jó íznek regulái szerént, éppen oda ne illene, a' hol van. — Ugyan azon alkalma-

ma.

matosfággal, meg újjította ez a' nagy Her-
tzeg azon nemes vallás tételét, mellyet már
másfzor is tett kedves Nemzerünk felől, hogy
t. i. tsak a' *Magyar* és az *Anglus* Nemzetek
érdemlik meg tulajdonképpen a' *Nemzet*
nevezetet. — Ezeket tudjuk egy nagy Mél-
tóságú Gróf Úr jó Hazánkfiától, a' ki maga is
hivatalos volt akkor a' Hertzeg asztalához,
midőn ezek történtek.

A' *Stabsz* gyalog és lovas Regementek
fel állítása, mellyről emlékeztünk volt, el-
fog maradni: a' puskapor eránt is paran-
tsolatot adott ki az el múlt héten Ő Felsőge,
hogy kevesebb mértékben készíttessék, mint
az előtt. — Az efféle hírek újra néminémű
reményléget nyújtanak.

Gróf *Kolonits* Úr meg kapta már a'
Vurmszer Húszárjai között a' Májorságot. —
Ezen rangra méltóztatott közelebb, a' Gróf
Eszterházi Imre Húszár Reg. jében *Stephaints*
Úr, kinek példájában is meg bizonyította a'
Fejedelem, hogy más valamelly tekintetért,
nem halasztja a' valóságos érdem meg jutal-
maztatását. — — — — —

Úr,

F. M. Lieutenántokká lettek közelebb: Prágai Komendáns Generálmájor *Elmpt*, és Pattantyús Generálmájor *Maurer* Urak.

Regementeket kaptak im' e' következők: F. M. L. Gr. *Harrach*, a' Tsászár nevért vífelő könnyű Lovas Regementet; azon Vasas Reg. et pedig, melly ennél fogva megszűnt *Harrach*-é lenni, F. M. L. *Vallis*; a' *Pallavicini* gyalog Reg. jét, F. M. L. *Hueff*; a' *Wolffenbüttel*-ét, F. M. L. *Kheyl*; a' *Fábrisét*, F. M. L. Gr. *D'Alton*; a' *Langlois*-ét, Gen. Máj. *Jordis*; a' H. *D'Ursel* *) Dragonyos Reg. jét pedig F. M. L. *Baillet la Thur*.

Jassy

*) Ez haza ment *Belgyiomba*, a' hol már most a' Hadi Tanátsnak Feje. El menetele előtt, nem tsak a' Regementről mondott le, mellyet Ő Fel-sége kevéssel az előtt adott vólt néki; hanem a' Szent István Rendje Keresztjét is víliza küldötte.

Jaffyból írják, hogy *Bulgakov* Jan. 9-dikén; *B. Thugutt* pedig 11-dikén ért oda. — *H. Potemkin* szintúgy meg nyerte a' *Moldvaiaknak* sziveket, mint *H. Coburg* az *Oláh Országokét*.

Magyar Ország.

Vátról így ír nagy érdemű Professor *Kis Márton Úr*:

„Vátr Magyar Püspöki Város, a' magatsekélységére nézve, nem kissebb szerezetet mutatott a' katonasághoz, mint *Pest* vagy *Buda*. Mert midőn parantsolatot vett volna, hogy *Karátson* havának 11-dik napjára, az *Orosz*, *Splényi*, *Reiszky*, *Durlach*, és *D'Alton* Reg. jeinek ezer 's egynehány *Granatéroffai* téli szállásra ide fognak jönni: azonnal a' Tanáts rendelést tett, hogy a' meddig ez a' nép itt fog múlatni, a' köz emberek minden napra fél krajtzárral nagyobbítassék a' Város *Kaszájából* Gázsíjok, melly is minden nap 500 krajtzárnál többre mégyen vala fel. Ezen kívül mind a' három *Kaszár-mákba*, mellyekbe szállandó vala a' nép, azon fán kívül, mellyet kelle vala adnia, még nyoltz nyoltz ölet ajándékozott a' Város. Hasonlóképpen a' szalma, ágybéli és más élésre való szükséges dolgokhoz, mellyeket tartozik vala adni, még fél annyit adott ajándékul. Különöffen a' *Lakosok* is ditséretes in-

indúlattal voltak a' Katonasághoz; mert ezeknek tsak nem mindent oltsóbban adtak, miat más vévőknek. Illyen vala a' Városbéli Polgármester *Dombay Úr*, a' ki az előtt 5 krajtzáron mérette a' borának itzójét: mihellyt pedig a' katonák bé érkeztek, azonnal 8 akós hordót tsapra ütettvén, ezeknek 1 garason mérette. Illyen volt *Pentz Timár Úr*, a' ki ezen egéssz népet egy napon meg akarván vendégelni, mindegyiknek elegendő tehén húst, és káposztát bőven szolgáltatott; *Krakovitzzer* Serszőző Úr pedig, azon napon mindnyájoknak elegendő sert adott. A' Tiszt Urak is jobb helyze kaptak itt, mint sem óhajthatták volna: mert azon kívül, hogy M. Báró *Splényi* Püspökünk ezeknek nagy részét majd minden nap vendégelte; a' nagy Prépost is, M. *Zerdahely* Úr, fő Tisztel. *Bodonyi*, és több Káptalanbéli Urak némelly Tiszteknek szabad asztalt adtak. A' Világi Urak közzül különös emlékezetet érdemel *Hainis* Úr, a' ki minden nap kettőt, hármat, de gyakran ötöt, hatot is traktált. — Nem tsuda tehát, hogy Febr. első napján, midön *Béts* felé indulának, mind Tisztek, mind köz emberek úgy váltanak meg *Vátztól*, mint édes Szüleik' házaiktól. Azt vallották, hogy soha nem volt a' Katonaságnak jobb dolga, mint itt. *Vátz* azt a' hasznát vette

jó

jó téteményének, hogy másfél hólnapnál tovább, annyi ember közzül csak egy sem találkozott, a' ki valamelly illetlenféget vitt volna véghez; noha minden felé szabadon jártak. Az is emlékezetre méltó, a' mit egy *Frankfurt* (*Moenus* mellől) tájáról való Hadnagy Úr szájából hallottam: hogy ő mióta Magyar Országban vagyon, Hazájáról el felejtkezett; mert itt ollyas valami vagyon, a' mi az embernek szivét 's lelkét magához húzza. Ez, mi legyen, meg nem mondotta; de akar mi legyen, elég az, hogy Hazánknek 's Nemzetünknek ditsőffé-gére szolgál. “

Veretzkéről (Beregh Vármegyéből) ezen Tudósítást vettük. „Itt az élet, a' mostani időhöz képest, igen oltsó: mert a' zabnak köblit 6 márj. meg vehetjük; a' gabonának 4 for.; a' búzának 7 for.; és az ár-pának 9 márj. A' húsnek fontja 5 pénz; 12 tojásért 3 krajtzárt fizetünk; egy pár tsirke 30 krajtzár. “ —

Méltán örülhet, 's ditselkedhetik vele Fr. Ország, hogy még a' kebeléből távol lévő Fiai is meg emlékeznek róla, 's kívánják szorúlt állapotjában segíteni; mint most közelebb a' *Konstantzinápolyban*, és *Tunishan* (Afrikában) lakozó Frantzia Kalmárok

tselekedtek. Azok t. i. 12,000 *); ezek pedig 16,000 Livrát küldöttek ajándékba Hazájoknak. — Mi is örvendezve és dítsekedve jelentherjük kedves Hazánkknak, hogy javára erányzott szives igyekezetünknek hathatós előmozdítása által, nem tsak tulajdonképpen való Magzati törekednek boldogságát munkálódni **); hanem ollyan is, a' kit idegenek közzül fogadott kebelébe. Ez, egy Indigena, de a' Magyar nyelvet valamint beszéllő, úgy betsülő 's érette buzgó Gróf Úr, a' ki 25 aranyot ajánlott a' *Magyar Litteraturá*-nak általunk lehető virágoztatására; melly 25 aranyokat 40 ig fog pótolni az említett M. Gróf Urnak Titoknokja.

Egy jó szivü érdemes Hazafi ezeket írja *Köszegről*, Febr. 3-dikán hozzánk útasítani méltóztatott betses Levelében:

„A'

*) Ezen 12,000 Livrának, a' Konstantzinápolyi Frantzia Kalmárság, és még más 12,000-nek, egy nevezetlen Frantziának részéről való elfogadása erántt egy szép kérő Levelet küldött a' Konstantzinápolyi Frantzia Követ, Gr. *Choiseul-Gouffier*, a' Nemzet Gyűlésének.

**) Közelebb lehetne egy *Nagyszombati* nagy lelkü Hazafit, és más ehez hasonlót *Budáról* megneveznünk: ha a' megnevezés bántás gyanánt nem lenne.

„A' Farsangi napok minden vigassággal töltenek nálunk. Mái napon is Bál tartatván, szép számmal jelentek meg benne a' fő Rendek. Az eddig szokásban volt *Menuet*, *Német*, és *Contra* Tántzokon kívül, volt Nemzeti *Magyar*, és *Lengyel* Tántz is. — Az itt helyhezterett Districtualis K. Táblának első Assessora T. *Szentpéteri Malik* Ferentz Úr, N. *Vasvármegyei* első Vitzseispány T. *Boros* Ferentz Úr hitves Társával, T. *Lukafalvai Zarka Polyxena* Asszonyfággal leg először jártak *Magyar* Tántzot, 's kegyes tekintetekkel, ékes lépésekkel, kellemetes módjokkal, és ritka rendtartásokkal több jeles párokat is a' lejtőre gerjesztettek. Valóban öröm és vigasság ez, a' Magyar Nemzetnek, a' mikor illy nagy érdemekkel tellyes fő rendű Személyek Házaik Iffjainak és Kisasszonyainak illy követésre méltó örvendetes példát nyújtanak. — Meg is adják még azt az Egek, hogy a' Magyar Nemzetnek el hanyatlott hajdani szép szokási, élébbeni helyekre és betsékbe vissza állíttatnak, mellynek eleven bizonságai 1-ben: hogy az eddig módiban volt külső nemzeti ruha helyett, már most Magyar öltözetben jelengetnek meg az igaz Hazafiak a' mulattságoknak helyein. 2-szor: az eddig kívánva se hallott ékes Magyar Nyelvet minden Társasá-

ságokban szólják. — Örülj, és örvendezz Magyar Nemzet! “

A' *Történetek*' Irói is el járták *Bétsben* egynehány Magyar Urakkal együtt a' *Kállai* kettőt, 's ittak is a' jó Hazafiak' egészségekért.

Portugallia.

Jan. 2-dikán tartatott leg első Ülése a' *Klastrumok* dolgában fel állítatott tanátskozó *Gyűlésnek*, a' mellyben a' végeztetett, hogy végire kell járni, mennyire mehet a' *Portugalliai* minden *Klastrumbélieknek* számak, valamint szintén a' *jövedelmek* is. — Az olyan *Klastrumokat*, mellyekben kevesen laknak, más végekre kellek fordítani; a' most benne lévő *Barátokat* pedig vagy a' magok *Rendjeknek* más *Klastrumaikba* kell küldeni; vagy pedig világi *Papokká* tenni. Végre a' *jószágos Klastrumoknak* felesleg való *jövedelmeket*, a' *jószág nélkül* valók között fel kell osztani, 's ezentúl a' *koldulást* nem kell nékiek meg engedni. *)

Olasz Ország.

Úgy írják *Romából*, hogy a' *Pápa* egygy *Írást* (*Breve*) botsátott a' *Belgyiomi Püspökökhöz*, mellyben *jobbágyi kötelességeket*, és tartozott *engedelmességeket* igen hathatósan *szivekre kötötte*. Ca.

*) Ezeket a' *Bétsi Udvari Újságból* vettük.

Cagliostro dolgában már majd 60 szémellyeket fogtak el. Jan. 16-dikától fogva naponként kérdőre vonják, és a' feleleteit mind úntalan elő kéri a' Pápa.

Azon két Magyar *Tántz Nóták*, mellyeket Febr. 5-dikén küldöttünk, azok közzül valók, mellyeket **ERZSÉBET** fő Hertzeg Asszonynak, azon alkalmatossággal ajánlott egy állortzás Magyar; midőn 1788-dik esztend. Jan. 31-dikén, Hitvesével **FERENTZ** fő Hertzeggel, szép Magyar ruhában jelent volna meg a' Redutban. Ki lett légyen az állortzás Magyar: máig sem tudatik. Azt irhatjuk, hogy a' fő Hertzegnének igen meg tettettek a' Nóták, és gyakorta is mulatta magát vélek a' Klavikordiumán. — Ha mi is a' küldöttékkel kedvességet találándunk: többekkel is kedveskedni el nem mulatunk.

A' fő Hertzegnének ajánlott *Tántz Nótáknak* e' volt a' tizimjek: *Contredanses Hongraifes pour le Clavecin présentée a Son Altesse Royale Madame l'Archiduchesse Elisabeth, à l'occasion, qu' Elle parut avec Son Altesse Royale Monseigneur l'Archiduc en habit Hongrois à la Redoute ce 31 Janv. 1788. Par un Masque Hongrois.*

Az előbbeni Postával küldöttünk a' Mutató Táblából ismét egy fél árkusnyit: a' jövő Postával meg fogjuk küldeni a' még hátra maradott részt is, a' hómlok irással, egy rövid elől járó Beszéddel, és némelly hibák' fel jegyzésével 's meg jobbitásával együtt.

Költ *Bétsben*, Febr. 12. napj. 1790.
